

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И
СТРУЧНА СЛУЖБА ВАЉЕВО

Бирчанинова 128 А, 014/3519-390, 3519-391
e-mail: pssvaljevo@open.telekom.rs

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
Сектор за рурални развој
www.psss.rs

АКТУЕЛНИ САВЕТИ ИЗ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ ЗА МЕСЕЦ ЈУЛ

Билтен бр. 7

*ОСВРТ НА ЖЕТВУ 2013. У КОЛУБАРСКОМ ОКРУГУ – дипл. инг. Снежана
Стојковић-Јевтић*

*ПРАВИЛНО ТРЕТИРАЊЕ СТРНИШТА НАКОН ЖЕТВЕ – дипл. инг. Светлана
Јеринић*

ЗАШТИТА ОД ИНСЕКАТА – дипл. инг. Славица Петровић

*АКТУЕЛНИ САВЕТИ У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ БИЉА У МЕСЕЦУ ЈУЛУ ЗА
ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОЂАЧЕ НА ПОДРУЧЈУ КОЛУБАРСКОГ ОКРУГА (*
ЗАШТИТА ЗАСАДА МАЛИНЕ ПОСЛЕ БЕРБЕ, ЗАШТИТА ЗАСАДА
ШЉИВЕ, СУЗБИЈАЊЕ КОРОВА НА СТРНИШТУ) – дипл. инг. Весна Јанковић

ЗЕЛЕНА РЕЗИДБА – дипл. инг. Ђорђе Совиљ

Ваљево, 25.07.2013. година

Тираж:
350 примерака

Осврт на жетву 2013. у Колубарском округу

Жетва стрних жита у Колубарском округу завршена је ових дана. Општа оцена је да произвођачи треба да буду задовољни како просечним приносом тако и квалитетом жита.

Жетва је и ове године почела рано јер су се произвођачи плашили могућих непогода које би угрозиле и принос и квалитет жита. За разлику од прошле године, овогодишња жетва је прекидана у пар наврата услед обилних падавина које су пратиле жетву.

Оно што је обележило овогодишњу производњу стрних жита је суша која се из летњих месеци прошле године преселила и у оптимални рок за сетву стрних жита, октобар месец па су произвођачи могли да бирају: да ли да сетву обаве након редуковане обраде земљишта, најчешће тањирањем, за шта се определила већина произвођача или да ризикује кашњење сетве чекајући падавине.

Карактеристично за сетву стрних жита 2012. године је и чињеница да је стрним житима засејано око 14 000 ха што је највећа засејана површина у последњих неколико година када су се површине углавном смањивале из године у годину. Разлози за повећано интересовање за сетву стрних жита су прошлогодишња суша и бојазан да неће бити довољно хране за исхрану стоке, јефтинија производња стрних жита а и чињеница да су стрна жита добри предусеви и пожељне културе у плодореду.

Што се тиче квалитета пшенице рода 2013., прве анализе показују да је задовољавајући параметри се крећу у границама дозвољених одступања. Оно што је битно то је да је влага испод 14 % што ће омогућити безбедно чување у силосима.

Произвођачима се препоручује да након жетве обаве узорковање земљишта за агрохемијске анализе, јер је време после жетве управо идеално за тај посао, затим заоравање стрништа и ђубрење стајњаком и ако има прилике такође се препоручује и пострна сетва у циљу рационалније употребе земљишта а и интензивирања полопривредне производње.

Истовремено упућујемо апел произвођачима да **ни случајно** не врше паљење жетвених остатака јер се на тај начин уништавају и жетвени остаци и хранљиве материје земљишта а и микроорганизми земљишта који врше низ значајних процеса за плодност земљишта (минерализацију). Такође треба имати у виду и штете које би евентуално могле настати услед избијања пожара.

Дипл инг. Снежана Стојковић- Јевтић

Правилно третирање стрништа након жетве

Спаљивање стрништа има низ негативних последица које доводе до дуготрајног деградација земљишта, нарочито ако се изводи сваке године.

Паљењем се развијају високе температуре, које убијају корисне микроорганизме земљишта, кишне глисте и друге ситне животиње које су важне за равнотежу и стварање хумуса.

После паљења плодносни слој земљишта прекривен је пепелом и претвара се у прашину коју лако односе ветрови и спирају кише тако да нестаје слој који је најважнији за доношење рода у наредној години.

Ватра са њива може се проширити и изазвати пожаре већих размера. Сваке године у Србији изгори више стотина хектара шума чији је узрок најчешће људски фактор, односно неконтролисано паљење. Паљење по њивама и поред путева је и законом забрањено, а казне могу бити вишемилионске.

Паљење стрништа нема ни једну корисну сврху и само иде на штету пољопривредним произвођачима.

Зато је боље одмах након жетве биљне остатке заорати, тј. обавити љуштење стрништа.

Предности заоравања сламе су бројне.

Заоравањем земљишту се враћа један део оног што је жетвом изнето. Тако различите сламе стрних жита могу садржати 0,2-0,8 % N, 0,09-0,2 % P₂O₅ и 0,4 -1,2 % K₂O. Заоравањем се побољшава водни режим земљишта, тако што се ствара растресит слој на површини оранице који спречава испаравање влаге из земљишта. Огледима је доказано да земљиште на коме је стрњика заорана у време јесењег орања има за 2 до 2,5 % више влаге од земљишта на коме стрњика није заорана.

Заоравањем се провоцира ницање семена корова, који се лако униште даљим обрађивањем, што представља један вид борбе против корова.

Заоравањем се уносе у земљиште преостали делови биљака после жетве, што представља једну врсту слабијег ђубрења.

Стварају се услови за благовремено и потпуније извршење дубоког обрађивања земљишта, јер се такво земљиште мање стврдне.

Убрзава се минерализација биљних остатака чиме се биљкама обезбеђује више лакоприступачне хране.

Заоравање је најбоље извести одмах након жетве, али ако се из неких разлога не може обавити једновремено са жетвом или одмах након ње треба га обавити касније. Зоравање и након два месеца од жетве боље је него ако се уопште не обави.

Обавља се плугом или тањирачом на дубину 10 до 15 цм.

При заоравању читаве количине жетвених остатака треба имати на уму да она имају широк однос C:N, што има за последицу смањење садржаја лакоприступачних биљних хранива, у првом реду азота и фосфора, услед повећања микроорганизама који их разлажу. То негативно утиче на исхрану засејаних наредних усева. Да би се то избегло и да би се зрели органски остаци брже минерализовали и хумификовали, потребно је претходно уситњавање крупних остатака на 10 до 15 цм, њихово равномерно распоређивање по њиви уз примену азотног ђубрива (UREA), и то 0,3 до 0,5 кг N на сваких 100 кг заораних биљних остатака.

Дипл. инг. Светлана Јеринић

Заштита од инсеката

Инсекти су скоро редовна појава у сточарским објектима. Храна и остаци хране, стајњак, влага и погодна температура су идеални услови у летњим месецима за развој инсеката, пре свега мува. Међу многобројним врстама мува код нас су највише присутне кућна и шталска мува. На први поглед су врло сличне, мада домаћа-кућна мува не уједа и не сиса крв, док се шталска мува искључиво храни крвљу животиња. С обзиром да се муве најчешће задржавају на разним нехигијенским местима, оне не само да узнемиравају животиње већ су и преносиоци разних микроорганизама који доводе до сметњи у варењу хране код телади, упале вимена, разних гнојења, заразног запалења очне слузокоже и кварења млека.

Без обзира о којој врсти инсеката се ради његово присуство у стајама је врло штетно. Они узнемиравају све животиње, а посебно сметају музним кравама. Познато је да свако узнемиравање током муже делује на смањење количине намуженог млека и за 25%, а због узнемиравања животиње иначе слабије једу, количинске мање поједу хранива, а самим тим смањује се и не постиже одговарајући дневни прираст.

Да би сачували животиње и одржали производњу, сточари тј. произвођачи се морају потрудити да смање број, ако не постоји могућност за потпуно уништавање инсеката у објектима. Борбу за уништавање мува и инсеката треба почети одржавањем опште хигијене стајског простора и простора око објеката пре свега пролећним кречењем, како би се уништила легла мува која су преживала хладне зимске дане пре него што положи своја јаја. Женка шталске муве излеже 20-50 јајашаца. Из излежених јаја се брзо развијају ларве, затим лутке, а из њих одрасле муве. Цео развојни циклус траје 10-14 дана, те се током сезоне потпуно развије 7 до 8 генерација мува.

Поред обавезног кречења стаја треба повести рачуна о одржавању хигијене животиња, паковању и чувању стајњака у изграђеним ђубриштима и уклањањем одпадака – остатака хране који се врло брзо кваре и труле. Потребно је редовно проветравати стаје не само из превентивно-здравствених разлога већ и због сузбијања мува које не подносе промају. Ако је могуће било би добро затворити све отворе-прозоре кроз које инсекти могу да прођу заштитном жичаном мрежом.

Посебно се мора водити рачуна о хигијени музних уређаја и посуда за напајање телади, хигијени јасала и појилица. Уништавање инсеката ефикасно и хемијским средствима. Сточари се морају строго придржавати упутства произвођача како се и у којој концентрацији одрежени инсектициди употребљавају. Прскање препаратима треба вршити на местима где се муве више задржавају. Прскање по зидовима, хранилицима, појилицима, и осталом прибору треба обавити у празној штали када су животиње на паши или испусту.

Славица Петровић, дипл. инг.

Актуелни савети у области заштите биља у месецу јулу за пољопривредне произвођаче на подручју Колубарског округа (заштита засада малине после бербе,заштита засада шљиве,сузбијање корова на стрништу)

Пољопривредни произвођачи на подручју Колубарског округа током наредног периода требало би да ураде следеће актуелне третмане у својим засадама/усевима.

У засадама малине после бербе обавезан је третман за сузбијање проузроковача болести малине као и третман против штетних инсеката и гриња који су уочени визуелним прегледом засада на терену.У периоду после бербе малине препоручује се примена фунгицида на бази азоксистробина за сузбијање проузроковача болести малине и инсектицида на бази ацетамприда ,тиаметоксма и акарицида:феназаквина,хекситиазокса за сузбијање штетних инсеката и гриња. У случају потребе петнаестак дана након обављеног третмана поновити прскање истим горе наведеним препаратима. Поред проузроковача биљних болести, инсеката, гриња корови представљају значајну групу штетних организама и уколико се не уклоне или униште велика су конкуренција остављеним изданцима у храни и води која је најпотребнија малињацима у јулу и августу. Корови се у малињацима сузбијају применом механичких и хемијских мера или комбинацијом истих. Механичке мере подразумевају примену различитих агротехничких мера: плевљење и окопавање у реду, плитко орање, дрљање, кошење и фрезирање између редова, а хемијске мере избор и примену одговарајућих хербицида. Приликом избора и употребе препарата за заштиту засада малине потребно је консултовати стручно лице.

Заштита засада шљиве у овом периоду подразумева третман против проузроковача трулежи плода-*Monilia fructigena*.У фенофази засада шљиве „*плодови мењају боју*„ урадити третман неким од ботритицида који се могу наћи на тржишту.У неким подручјима Колубарског округа било је оштећења од града тако да и у тим засадама обавезно урадити третман од трулежи плода јер су оштећења на плодовима улазна врата за развој овог патогена. При избору препарата обавезно водити рачуна о каренци. Мониторингом на терену утврђена је појава шљивиног смотавца друге генерације која тренутно лети и препоручује се заштита од ове штеточине са одговарајућем инсектицидом.(водити рачуна о каренци и консултовати стручно лице прилоком избора препарата.)

Сузбијање корова на стрништу

Након жетве стрних жита једна од мера коју је потребно урадити је уништавање корова.

Ова мере је веома важна јер се на овај начин смањује бројност корова за наредни усеви који је најчешће окопавина.Уколико се изврши ова мера, у пролеће наредне године проблем корова се често може решити и са само једним третманом неким од земљишних хербицида.

Корови на стрништу се не уништавају одмах након жетве; најпре је потребно уклонити жетвене остатке (сламу) и сачекати 15-20 дана да корови никну у што већем броју. Када корови буду у фази 4-6 листа пожељно је урадити третман са тоталним (неселективним) хербицидом на бази активне материје Глифосат-а. У зависности од

врсте корова који су присутни тотални хербицид треба применити у количини од 3-10 л/ха.

Третирану површину стрништа не треба обрађивати 15-20 дана након примене тоталног хербицида.

Хербициди који се примењују на стрништу делују само преко листа и зелених биљних делова не остављајући хербицидне остатке у земљишту тако да нема опасности за наредни усев на овај начин третираној површини. Усеви се могу сејати без ограничења. Третирање би требало обавити у вечерњим сатима.

Дипл.инг. Весна Јанковић

Зелена резидба

Зелена резидба представља допунску меру која је веома корисна ако се правилно и на време изведе. Може се изводити у младим засадима шљиве приликом формирања узгојног облика као и у засадима шљиве у пуној родности. Приликом формирања узгојног облика овом резидбом се потенцира пораст младара који имају повољан положај и од којих ће се формирати основне гране. Треба је обавити када младари достигну 10-15 цм а то је обично у првој половини маја месеца. Код формирања побољшане пирамидалне круне потребно је извршити изолацију водике тј. одстранити или „пинцирати“, све младаре који су јој конкуренција и налазе се у њеној близини. Такође потребно је одстранити све младаре који избијају из подлоге или избијају ниже из дебла. Вишак младара који нису потребни за формирање основних грана треба избацити зимском резидбом. Приликом остављања 2-3 ластара за основне гране у првој години посебну пажњу треба посветити углу који они захватају са осом дебла. Тај угао би требао да буде од 60-70 степени. Због тога је битна мера повијања младара помоћу чачкалица, штипаљки, специјалних пластичних повијача који су доступни на тржишту а који су специјално конструисани за ову намену а повијају младаре на принципу пологе, тегова, канапа итд...

Треба је извести када примарна грађа младара прелази у секундарну да не би дошло до очењивања младара. Код зелене резидбе шљиве у роду основни циљ је уклањање сувишних младара који имају неповољан положај у круни и који би се и онако уклонили зимском резидбом. Њиховим уклањањем потенцира се пораст младара који имају повољан положај у круни и на формирање цветних пупољака за наредну годину. Такође се утиче на бољу осветљеност и проветреност круне што има за циљ бољу обојеност плодова као и смањење услова за појаву трулежи плода шљиве. Водопије и младари који расту у унутрашњости круне уклањају се до основе воћарским маказама у току летњих месеци од половине јуна до августа у зависности од локације засада и временских услова. Ова резидба се може обавити и раније када младари достигну 5-10 цм, тада лацењем руком уклањамо оне младаре – водопије које расту из вишегодишњег дрвета. С обзиром на повољне услове који су владали овог пролећа за развој Монилиа сп оне гранчице које су почеле да се суше потребно је скратити до здравог дела, а орезане гране изнети из засада и спалити.

Дипл.инг. Ђорђе Сковић